

TERMINOLOGIA VERBAL

Aspecte: categoria verbal que expressa la manera com es presenta la realització de l'acció verbal: **duratiu** en el present (λύω, “deslligo”) i imperfet (ἔλυον, “deslligava”); **puntual o momentani** en l'aorist (ἔλυσα, “vaig deslligar”); **o perfectiu** en el perfet (λέλυκα, “tinc deslligat”).

Aspecte verbal duratiu: aspecte que expressa l'acció en el seu desenvolupament, tant si aquesta acció té lloc en el moment actual (temps verbal present, λύω, “deslligo”, “estic deslligant”) com a un moment anterior (temps verbal imperfet, ἔλυον, “deslligava”, “estava deslligant”).

Aspecte verbal perfectiu: aspecte que expressa una acció acabada o el resultat d'aquesta acció, tant en el moment actual (temps verbal perfet, λέλυκα, “he deslligat”, “tinc deslligat”) com en un moment anterior (temps verbal plusquamperfet, ἔλελύκειν, “havia deslligat”, “tenia deslligat”).

Aspecte verbal puntual: aspecte que expressa l'acció al marge del seu desenvolupament (temps verbal aorist, ἔλυσα, “vaig deslligar”).

Augment: formant verbal que identifica els **temps secundaris** (*imperfet, aorist i plusquamperfet*) en el **mode indicatiu**; consisteix en una ε- que es col·loca davant el tema verbal (en els verbs compostos es col·loca entre el preverbi i el verb) quan el verb comença per consonant [augment sil·làbic]: ἐθύομεν, “sacrificàvem” (imperfet del verb θύω), o en l'allargament de la quantitat de la vocal inicial si el verb comença per vocal [augment temporal]: ἤλπιζον, “tenia esperança” (imperfet del verb ἐλπίζω).

Augment sil·làbic: augment verbal expressat per una ε- que precedeix el radical verbal dels verbs començats per consonant per a identificar els **temps secundaris** (*imperfet, aorist i plusquamperfet*) en el **mode indicatiu**: ἐθύομεν, “sacrificàvem” (imperfet del verb θύω).

Augment temporal: augment verbal expressat per l'allargament de quantitat que experimenten les vocals inicials dels radicals verbals per a identificar els **temps secundaris** (*imperfet, aorist i plusquamperfet*) en el **mode indicatiu**: ἤλπιζον, “tenia esperança”, (imperfet del verb ἐλπίζω).

Complement agent: complement verbal que, en les oracions amb el verb en veu passiva, indica qui o què realitza l'acció. Es construeix amb ὑπὸ + genitiu (generalment quan es tracta de persones o coses personificades) o amb datiu (quan es tracta de coses).

Desinències actives: desinències emprades per a conjugar els temps verbals en veu activa, i l'aorist de la veu passiva. N'hi ha de primàries i de secundàries.

Desinències atemàtiques: desinències emprades per a conjugar els verbs atemàtics o verbs en -μι. Només es diferencien de les temàtiques en la conjugació del present actiu.

Desinències mitjana-passives: desinències emprades per a conjugar els temps verbals en veu mitjana i passiva, llevat de l'aorist passiu. N'hi ha de primàries i de secundàries.

Desinències primàries: desinències emprades per a conjugar els temps verbals de present, futur i perfet, i el mode subjuntiu en tots els temps. N'hi ha de veu activa i de veu mitjana-passiva.

Desinències secundàries: desinències emprades per a conjugar els temps verbals d'imperfet, aorist i plusquamperfet, i el mode optatiu en tots els temps. N'hi ha de veu activa i de veu mitjana-passiva.

Desinències temàtiques: desinències emprades per a conjugar els verbs temàtics o verbs en -ω. N'hi ha de primàries i secundàries, de veu activa i de veu mitjana-passiva.

Desinències verbals: formants que identifiquen, en el cas dels modes personals, **la persona, el nombre gramatical i la veu**; en els modes no personals (infinitiu i participi), les desinències identifiquen el temps verbal i la veu (infinitiu), o el cas, nombre, gènere i el temps verbal i la veu (participi).

Flexió: procediment morfològic pel qual s'expressen les categories nominals o verbals i les funcions sintàctiques per mitjà de desinències afegides a l'arrel.

Flexió verbal o conjugació: conjunt de les variacions morfològiques d'un verb per a expressar les categories de persona, nombre, temps, mode i veu.

Flexió verbal atemàtica (conjugació atemàtica): tipus de conjugació en la qual les desinències s'uneixen directament al tema o a l'arrel del verb. S'identifica amb els verbs en -μι.

Flexió verbal temàtica (conjugació temàtica): tipus de conjugació en la qual les desinències s'uneixen al tema verbal amb la vocal temàtica, que és ε / o. S'identifica amb els verbs en -ω.

Mode: categoria gramatical del verb que expressa la manera com és concebuda l'acció del verb (com un fet, una possibilitat, una intenció...). Els modes de la conjugació verbal del grec antic són sis (**indicatiu, imperatiu, subjuntiu i optatiu**), i poden ésser *personals* (indicatiu, imperatiu, subjuntiu i optatiu) o *no personals* (infinitiu i participi).

Mode imperatiu: mode que expressa una ordre (λέγε, "parla tu").

Mode indicatiu: mode que expressa fets de manera objectiva i neutra des del punt de vista de qui parla, en oracions asseveratives o interrogatives (λέγεις, "tu parles").

Mode infinitiu: mode que representa el substantiu verbal, invariable des del punt de vista del nombre, del gènere i del cas gramatical (παιδεύειν, “educar”).

Mode optatiu: mode que expressa, en les oracions principals, desig o possibilitat (λέγεις, “parlaries”, “podries parlar”, “tant de bo parléssis”).

Mode participi: mode que representa l'adjectiu verbal, que expressa tots els casos, nombres i gèneres de la declinació (παιδεύων, “educant”, “educador”, “el qui educa”; παιδεύουσα, “educant”, “educadora”, “la qui educa”; παιδεύον, “educant”, “educador”, “allò que educa”).

Mode subjuntiu: mode que expressa, en les oracions principals, ordre, prohibició, deliberació, intenció (λέγῃς, “parlis tu”).

Modes no personals (infinitiu i participi): modes en què la desinència no indica quina «persona» n'és el subjecte, sinó que expressa el valor nominal del verb, i el fa equivalent a un substantiu (infinitiu) o a un adjectiu (participi).

Modes personals (indicatiu, imperatiu, subjuntiu i optatiu): modes que varien la forma o conjugació en funció del subjecte gramatical (1^a, 2^a o 3ª persona) i del nombre gramatical (singular, plural o dual).

Morfema: formant que es combina amb l'arrel per identificar les paraules com a noms, verbs, adjectius, adverbis... En la flexió nominal els morfemes indiquen cas, nombre i gènere; en la flexió verbal indiquen persona, nombre, temps, aspecte, mode i veu.

Persona: categoria gramatical que fa referència als participants en l'acció verbal i a allò que n'és objecte. Segons el grau d'apropament o llunyania del subjecte segons l'enunciador del discurs, en grec hi ha tres persones: primera, segona i tercera.

Reduplicació: formant verbal consistent en la repetició de la consonant inicial del radical amb un determinat vocalisme. La reduplicació caracteritza el tema de perfet de tots els verbs grecs, i també altres temes verbals (tema de present o tema d'aorist) d'alguns verbs. La reduplicació és manté en tots els modes (imperatiu, subjuntiu, optatiu, infinitiu, participi).

Reduplicació de perfet: reduplicació que presenta vocalisme ε i s'utilitza en el tema de perfet: πεπαιδευκα, “he educat”(perfet del verb παιδεύω).

Reduplicació de present: reduplicació que presenta habitualment vocalisme ι, i s'utilitza en el tema de present: δίδομεν, “donem” (present del verb δίδωμι).

Subjecte pacient: subjecte d'una oració el verb de la qual està en veu passiva.

Tema: part invariable de la paraula a la que s'aplica la flexió.

Tema d'aorist: tema verbal amb què es conjuga el temps aorist. Es caracteritza, generalment, per la presència del morfema temporal d'aorist -σα- afegit al tema de present, però alguns verbs conjuguen l'aorist amb un tema verbal o lexema distint al del present.

Tema de futur: tema verbal amb què es conjuga el temps futur. Es caracteritza, generalment, per la presència del morfema temporal de futur -σ- afegit al tema de present, però alguns verbs conjuguen el futur amb un tema verbal o lexema distint al del present.

Tema de perfet: tema verbal amb què es conjuguen el temps perfet i el temps plusquamperfet. Es caracteritza, generalment, per la presència del morfema temporal de perfet -κα- afegit al tema de present, però alguns verbs conjuguen el perfet amb un tema verbal o lexema distint al del present.

Tema de present: tema verbal amb què es conjuguen el temps present i el temps imperfet.

Temps: categoria verbal que expressa la relació d'anterioritat, simultaneïtat o posterioritat entre l'acció esmentada i el moment en què hom parla o escriu (temps "absolut"), o entre l'acció de l'oració subordinada i la de l'oració principal (temps "relatiu"). En grec antic els temps verbals expressen també l'aspecte de l'acció verbal.

Temps aorist: únic temps del tema d'aorist, és un temps secundari; expressa aspecte puntual i té formes en tots els modes del sistema verbal grec (ἐτίμησας, mode indicatiu, "vas honorar"; τιμήσον, mode imperatiu, "honora tu"; τιμήσης, mode subjunctiu, "honoris"; λύοις, mode optatiu, "deslligaries"; λύειν, mode infinitiu, "deslligar"; λύων -ουσα -ον, mode participi, "deslligant").

*aorist és una paraula grega que significa "indefinit", "sense límit" (ἀ + ὄρος).

Temps futur: únic temps del tema de futur, és un temps primari; expressa aspecte imperfectiu i no es conjuga ni en imperatiu ni en subjunctiu té (λύσεις, mode indicatiu, "deslligaràs"; λύσοις, mode optatiu, "deslligaries"; λύσειν, mode infinitiu, "haver de deslligar"; λύσων, -σουσα, -σον, mode participi, "deslligant", "el qui deslligarà").

Temps imperfet: temps secundari del tema de present; expressa aspecte duratiu en un moment passat i només es conjuga en el mode indicatiu (ἔλυνον, "deslligava").

Temps perfet: temps primari del tema de perfet; expressa aspecte perfectiu en el moment actual i té formes en tots els modes dels sistema verbal grec (λέλυκας, mode indicatiu, "has deslligat", "tens deslligat"; λελυκώς ἴσθι, mode imperatiu, "tinguis deslligat"; λελύκης, mode subjunctiu, "que tinguis deslligat"; λελύκοις, mode optatiu, "que tinguéssis deslligat"; λελυκέναι, mode infinitiu, "tenir deslligat"; λελυκώς, -κυῖα, -κός, mode participi, "deslligant", "el qui té deslligat").

Temps plusquamperfet: temps secundari del tema de perfet; expressa aspecte perfectiu en un moment passat i només es conjuga en el mode indicatiu (ἐλελύκειν, "havia deslligat", "tenia deslligat").

Temps present: temps primari del tema de present; expressa aspecte duratiu en el moment actual i té formes en tots els modes dels sistema verbal grec (λύεις, mode indicatiu, "deslligues"; λύε, mode imperatiu, "deslliga tu"; λύῃς, mode subjunctiu, "deslliguis"; λύοις, mode optatiu, "deslligaries"; λύειν, mode infinitiu, "deslligar"; λύων -ουσα -ον, mode participi, "deslligant").

Temps primari: temps verbal que en el mode indicatiu es conjuga sempre amb desinències primàries. Són temps primaris el *present*, el *futur* i el *perfet*.

Temps secundari: temps verbal que en el mode indicatiu es conjuga sempre amb desinències secundàries. Són temps secundaris l'*imperfet*, l'*aorist* i el *plusquamperfet*.

Terminació: conjunt de morfemes que s'afegeixen darrera el tema verbal format pels morfemes de temps, de mode, en alguns casos la vocal temàtica i les desinències, per tal d'expressar la persona, el nombre, el temps, el mode i la veu.

Verbs atemàtics: verbs de conjugació atemàtica en el tema de present, és a dir, que conjuguen el tema de present sense vocal temàtica; uneixen, doncs, directament les desinències al tema verbal (τίθεμεν, "col.loquem". S'anomenen també verbs en -μι.

Verbs consonàntics: verbs temàtics o verbs en -ω el radical dels quals acaba en consonant (λέγομεν, "parlem").

Verbs contractes: verbs purs, temàtics o verbs en -ω, que tenen el radical acabat en vocal -α, -ε, -ο. En el tema de present, la unió de la vocal radical amb la vocal temàtica dóna lloc a contraccions, és a dir, aquesta unió es resol amb una vocal llarga o diftong (νικά-ο-μεν > νικῶμεν, "vencem").

Verbs no contractes: verbs temàtics o verbs en -ω el radical dels quals acaba en vocal -ι, -υ (θύομεν, "sacrifiquem").

Verbs purs: verbs temàtics o verbs en -ω el radical dels quals acaba en vocal. Segons quina és aquesta vocal són verbs contractes (-α, -ε, -ο) o verbs no contractes (-ι, -υ).

Verbs temàtics: verbs de conjugació temàtica en el tema de present, és a dir, que conjuguen el temps verbal present i el temps verbal imperfet amb vocal temàtica (ε/ο). S'anomenen també verbs en -ω.

Veu: categoria verbal que expressa la relació gramatical entre el verb, el subjecte i l'objecte.

Veu activa: veu que expressa l'*acció que realitza el subjecte* (en el cas dels verbs transitius, dits així perquè fan passar l'acció del subjecte sobre un complement objecte)

i l'*estat o situació en què es troba el subjecte* (en el cas dels verbs intransitius, dits així perquè el subjecte no actua sobre un objecte).

Veü mitjana: veü que expressa una acció en què el subjecte està intensament implicat.

Veü passiva: veü que expressa l'*acció patida pel subjecte*: el procés verbal és vist des del punt de vista del subjecte gramatical que és el qui "pateix" l'acció verbal i per això és anomenat "**subjecte pacient**", mentre que qui realment realitza l'acció és anomenat "**complement agent**".

Vocal temàtica: vocal d'unió situada entre el tema dels verbs anomenats temàtics (en - ω) i les desinències. La vocal temàtica és, usualment, una ϵ , excepte davant les desinències verbals que comencen per nasal (μ , ν) en què és una o.